

فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)

صفحه‌ی اصلی وب سایت مجله: www.jqe.scu.ac.ir

شاپا الکترونیکی: ۴۲۷۱-۲۷۱۷

شاپا چاپی: ۵۸۵۰-۲۰۰۸

دانشگاه شهید چمران اهواز

اندازه‌گیری سهم رشد و نابرابری در کاهش فقر (مطالعه موردی استان‌های ایران)

محمد شریف کریمی*، سهراب دل انگیزان** و الهام حشمتی دایاری***

* استادیار گروه اقتصاد، دانشکده‌ی علوم اجتماعی، اقتصاد و کارآفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

ایمیل: s.karimi@razi.ac.ir

** دانشیار گروه اقتصاد، دانشکده‌ی علوم اجتماعی، اقتصاد و کارآفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

ایمیل: sohrabelangizan@gmail.com

*** دانشجوی دکتری اقتصاد شهری و منطقه‌ای، دانشکده‌ی علوم اجتماعی، اقتصاد و کارآفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول)

ایمیل: el.heshmati@yahoo.com

[0000-0002-6228-7620](https://orcid.org/0000-0002-6228-7620)

آدرس پستی: کرمانشاه، بلوار شهید باهنر، انتهای بلوار امام خمینی، کوی درخشان، پلاک ۵۴

اطلاعات مقاله	طبقه‌بندی JEL	واژگان کلیدی
تاریخ دریافت: ۹ آذر ۱۳۹۸ تاریخ بازنگری: ۶ فروردین ۱۳۹۹ تاریخ پذیرش: ۲۳ مهر ۱۳۹۹ انتشار آنلاین از تاریخ ۲۳ مهر ۱۳۹۹	I32, D31, D63, O40	فقر، خط فقر، منحنی لورنز، استان‌های ایران

قدردانی: از تمامی افراد و موسساتی که در انجام این تحقیق مولف را مساعدت نمودند، قدردانی می‌شود.

تضاد منافع: نویسنده مقاله اعلام می‌کند که در انتشار مقاله ارائه شده تضاد منافی وجود ندارد.

منابع مالی: نویسنده‌ها هیچگونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

ارجاع به مقاله:

شریف کریمی، محمد، دل انگیزان، سهراب و حشمتی دایاری، الهام. (۱۴۰۰). اندازه‌گیری سهم رشد و نابرابری در کاهش فقر (مطالعه موردی استان‌های ایران). فصلنامه‌ی اقتصاد مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)، ۱۸(۱)، ۶۳-۷۷.

 [10.22055/jqe.2020.31799.2180](https://doi.org/10.22055/jqe.2020.31799.2180)

چکیده گسترده

معرفی:

فقر این مسئله بنیادی پدیده‌ای چندبعدی است که همواره به‌عنوان یکی از مهم‌ترین آسیب‌های جوامع، ریشه‌گرفتاری‌ها و عقب‌ماندگی‌های بخش عظیمی از کره زمین بوده و هست. تلاش برای از بین بردن این معضل اجتماعی یکی از برجسته‌ترین اهداف رشد و توسعه اقتصادی است؛ و علی‌رغم رشد اقتصادی در میان کشورهای توسعه‌نیافته و یا در حال توسعه این معضل همچنان ادامه دارد. اگرچه رشد به‌عنوان یکی از متغیرهای کلان اقتصادی تأثیر ویژه‌ای بر فقر و کاهش آن ایفا می‌کند اما باین‌وجود نابرابری و تأثیر آن بر رشد اقتصادی سهم تعیین‌کننده‌ای در منتفع شدن فقرا از رشد اقتصادی را داراست. اگرچه در روند رشد اقتصادی آنچه باعث کاهش فقر می‌گردد افزایش میزان درآمد خانوار است اما از دیگر سوی توزیع درآمد بین خانوارها باید به‌گونه‌ای باشد که فقرا نیز از این رشد بهره‌مند گردند. لذا رشد اقتصادی به‌تنهایی برای از بین بردن فقر کافی نیست و اثر آن بر فقر، بسته به موقعیت‌های زمانی و مکانی متفاوت، یکسان نیست و چگونگی توزیع منافع رشد نیز حائز اهمیت است. این در حالی است که نابرابری و فقر دو مفهوم کاملاً متفاوت هستند، اما این دو عمیقاً باهم در ارتباط‌اند. از این‌رو توجه همزمان به رشد اقتصادی و کاهش نابرابری می‌تواند نتایج مطلوبی در راستای کاهش فقر ایجاد کند. طی دهه‌های اخیر نیز جوامعی که به هردو موضوع رشد اقتصادی و کاهش نابرابری توجه داشته‌اند در کاهش فقر بسیار موفق‌تر عمل کرده‌اند. در این راستا برای پی بردن به اثرات رشد اقتصادی بر فقر، لازم است، اثرات رشد اقتصادی از دو جنبه اثر رشد بر فقر و اثر نابرابری بر فقر از هم تفکیک شوند. آنگاه تغییر در شاخص فقر به تغییر در میانگین درآمدها و تغییرات نابرابری درآمدی تجزیه می‌شود تا به‌درستی سهم رشد و نابرابری در کاهش فقر مشخص گردد. لذا هدف مطالعه حاضر بررسی سهم رشد و نابرابری و برآیند آن‌ها در کاهش فقر است.

متدولوژی:

این مطالعه با استفاده از شاخص فقر سن، روش تجزیه فقر کاکوانی و متد ریاضیاتی متفاوت برای استان‌های ایران، طی دوره زمانی ۹۷-۱۳۸۴ مورد محاسبه قرار گرفته است.

یافته‌ها:

نتایج مطالعه حاکی از آن است که در استان یزد هر دو اثر درآمدی و اثر توزیعی در یک راستا و به نفع فقرا عمل کرده و منجر به کاهش فقر گشته‌اند این در حالی است که در استان‌های کرمانشاه، خراسان رضوی، اصفهان و زنجان وضعیت توزیع درآمدها و میانگین درآمدها به نحوی عمل کرده که تقریباً یکدیگر را خنثی کرده‌اند به این صورت که میانگین درآمدها افزایش یافته و فقر را کاهش داده اما از دیگر سو نابرابری افزایش یافته و منجر به افزایش فقر گشته است؛ اما وضعیت در استان البرز متفاوت است به نحوی که باوجود این‌که کاهش میانگین درآمدها فقر را افزایش داده اما بهبود وضعیت توزیع درآمدها نه‌تنها آثار منفی سهم درآمدی را از بین برده است، بلکه درنهایت منجر به کاهش فقر گشته است. لکن در استان‌های گیلان، خوزستان، فارس، همدان، چهارمحال و بختیاری، لرستان، تهران، قم، خراسان شمالی، سیستان و بلوچستان اثر توزیعی و اثر درآمدی در یک راستا بر فقر تأثیر گذاشته و باعث افزایش آن گشته‌اند؛ و در سایر استان‌ها وضعیت توزیع درآمدها به‌گونه‌ای تغییر کرده که علی‌رغم افزایش میانگین درآمدها، منجر به افزایش فقر شده است.

نتیجه:

لذا چنانکه یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد تنها در تعداد کمی از استان‌های کشور فقر طی دوره تحت بررسی کاهش یافته است. و اثر توزیعی یا اثر درآمدی یا هردوی آن‌ها منجر به افزایش فقر گشته‌اند. لذا باید در راستای کاهش فقر رشد اقتصادی و کاهش نابرابری بسیار مورد توجه قرار گیرند.

Reference

- Afghah, S., & Ghanavatifar, T. (2009). Measurement of Poverty Intensity in Khuzestan Province During 1997-2006. *Journal of economy and regional development*, 6(21), 111-126. (in Persian)
- Ashraf, S., Behbudi, D., Vaez Mahdavi, M., & Panahi, H. (2019). The Triangular Relationship between Poverty, Inequality and Growth in Iran during the Development Plans. *Social Welfare Quarterly*, Vol 18, winter 2018, No 71. (in Persian)

- Behboudi, D., Alaei hydranlv, M., Panahi, H. (2020). Measuring and Comparing the Degree of Pro-Poor Growth in Islamic Countries each. *Quarterly Journal of Quantitative Economics*, 17(3), 91-115. doi: 10.22055/jqe.2019.28419.2028. (in Persian)
- Besley, T., Burgess, R., & Esteve-Volart, B. (2004). Operationalizing Pro-Poor Growth: A Case Study on India. Prepared as part of the Operationalizing Pro-Poor Growth research program. Processed. *World Bank*, Washington, DC.
- Bourguignon, François (2004) : The Poverty-growth-inequality triangle, Working Paper, No. 125, Indian Council for Research on International Economic Relations (ICRIER), New Delhi.
- Foster, J., Greer, J., & Thorbecke, E. (1984). Notes and comments a class of decomposable poverty measure. *Econometrica*, Vol. 52 No
- Jmurova, A. (2017). Pro-Poor Growth: Definition Measurement and Policy Issues. *Munich Personal RePEc Archive Paper No.85397*.
- Kakwani, N. and H. Son. 2008. Poverty Equivalent Growth Rate. *Review of Income and Wealth*, 54(4): 643-655.
- Kakwani, N., & E. Pernia. (2000). What Is Pro-Poor Growth?. *Asian Development Review*, Vol.18 No.1 pp.1-16 ref.14
- Kakwani, N., Khandker, S., & Son, H. (2004). Pro-poor Growth: Concepts and Measurements with Country Case Studies. *UNDP International Poverty Center, IPC Working Paper No 1*
- Karimi, M., Delangizan, S., & Heshmati Dayari E. (2018). Pro-Poor Growth In Selected Iranian Provinces. *quarterly journal of Economic Research and Policies*, Volume 26, Issue 85. (in Persian)
- Karimi, M., Delangizan, S., & Heshmati Dayari E. (2018). *Pro-Poor Growth*: Noor elm published. (in Persian)
- LoBue, M., & Palmisano, F. (2019). The individual Pverty Incidence of growth. *Wider Working Paper*, [Vol.82, No.6](#), PP1295-1331.
- Mansouri, S., & Afgheh, S. (2018). The Dynamic Estimating Poverty line of Urban Income groups by Using Extended Linear Expenditure System (ELES) (Panel data Approach). *Quarterly Journal of Quantitative Economics*, 15(1), 63-85. (in Persian)
- Momeni, F., Yousefi, M., & Mobarak, A. (2010). Determinants of Growth, Labour Productivity and Poverty in Rural Areas of Iran. *Journal of Rural Research*, 1(1), 99-121. (in Persian)
- Parvin, S. (2015). The Role of Middle Class in Economic Growth. *Economics Research*, 15(56), 1-42. (in Persian)
- Raghfar, H., Babapour, M., & Yazdanpanah, M. (2016). Survey on the Relationship between Economic Growth, Poverty, and Inequality in Iran during Five-Year Development Plan. *Journal of Applied Economics Studies in Iran*, 4(16), 59-79. (in Persian)
- Ravallion, M., & Chen, S. (2003). Measuring pro-poor growth. *Economic Letters*, Vol.78, No.1, PP.93-99.
- Sharifinia, Z., Moshiri, R., & Alihosseini, A. (2010). The Role of Rural Poverty on Sustainable Development (Destroying the Environment: Pasture) Case Study: Poshteb District of the Township of Zabol. *territory*, 7(No 26), 15-30. (in Persian)
- Thorbecke, E., Foster, J., & Greer, J. (1984). Notes and Comments: A Class of Decomposable Poverty Measures. *Econometrica*, 52, 761-765.
- Timmer, P. (2018). Pro-Poor Growth in Indonesia. *Wider Working Paper* 2018/103.
- Todaro, M.P., Smith, S.C., (2011). *Economic Development* (11th Edition). The Pearson Series in Economics - Prentice Hall